

שְׁפִילָה לְהַמְדָּה

כּו שבת התשפ"ג
מפטיירין הדבֿר אָשֶׁר הָיָה
(ירמיהו לד, א)
שבת שקלים

פְּרֻשֵׁת מִשְׁפָּטִים

סיפור לשבת

"וְכִי יִפְתְּחוּ אִישׁ בּוֹר אֹף כִּי יִכְרֶה אִישׁ בֹּר וְלֹא יִכְסֶּנּוּ" (כא, לג)

מובא בילקוט מאיש לרעהו, רבי נתן צבי פינקל זכר צדיק לברכה מסלבודקא הבחין פעם בבחור המתכופף להרים פיסת נייר בחשבו כי מדובר ב'שמות' הטעונים גניזה, אבל כשראה הבחור שפיסת הנייר מכילה רק דברי חולין, השליכה בחזרה לארץ. קרא לו הסבא ואמר, "איך אתה מתנהג כך? ! הרי אתה מזיק ברשות הרבים, וכורה בור להכשיל בו בני אדם! " תמה הבחור, "מה זה שייך לכריית בור, וכי איזה נזק נגרם מפיסת נייר? ! " הסביר לו הסבא: " בור אינו דוקא מכוּשול שיכול לגרום לכך שהשני ייהרג או יינזק בו, אם אתה גורם לכך שמישהו יהיה חייב להתכופף ולהרים את הנייר, ובכך יתבטל מלימודו, הנך בגדר מזיק, ולמרות שלא אתה הבאת את פיסת הנייר הזו לישיבה, אתה הרי הגבתה אותה, ובגמרא (ב"ק כט, ב) אמרינן, 'ההופך את הגלגל ברשות הרבים חייב', משום שבכך שהפך את הגלגל סילק את מעשה הראשון שהביאו לשם, והשני נחשב כמי שחפר את הבור. "

{ מאורי שערים, שער העבודה פ"ד }

"כָּל אֲלֻמְנָה וְיִתוּם לֹא תַעֲזֹב" (כז, כא)

מובא בילקוט מאיש לרעהו, כתב האבן עזרא: נכתב בתורה 'תענון' לשון רבים. כי אם האחד יענה ואחרים יראו ולא יעזרו למתענה, העונש יהיה על כולם. כל הרואה ואינו עוזר, נחשב הדבר כאילו הוא המענה בעצמו, וזה 'לא תענון' לשון רבים, ועל כן בא אחריו 'יחרה אפי והרגתי אתכם' (פסוק כג), את כולכם.

סיפר רבי אליהו לאפיאן זכר צדיק לברכה:

שמעתי מרבי נפתלי אמסטרדם זכר צדיק לברכה, שהבחין פעם שרבו רבי ישראל סלנטר זכר צדיק לברכה אינו שומר על סדרי התפילה והלימוד שהיו קבועים לו בכל השנים. שאל אותו רבי נפתלי מהי הסיבה לכך, והשיב שאשתו הכניסה לביתם משרתת אלמנה, ולכן אם הוא יקום השכם בבוקר כדרכו לצאת מהבית, תאלץ האלמנה גם היא להתערר משנתה ולקום כדי לסגור את הדלת מבפנים, והוא חושש משום 'כל אלמנה ויתום לא תענון'. הוסיף ואמר לו שיש דברים נוספים שהוא נמנע מלעשות בגלל חשש זה.

פנה רבי ישראל לתלמידו ואמר: "ומה אתה אומר נפתלי, שאפטר אותה? אם כן יוצא שאסור להכניס אלמנה ויתום לתוך בית יהודי, שמה יצערו אותם, ואיך אפשר לומר דבר כזה? !"

{ לב אליהו }

אשא עיני

בוחה הגדול של הראיה והשפעתה על חיי האדם

פרק ג' יוסף הצדיק - בן פרת עליו עין

וכן אנו רואים שחז"ל קָבְּו וְהִדְגִּישׁוּ בְּכַמּוֹת מְקוּמוֹת, שְׁיוֹסֵף הַצַּדִּיק זָכָה לְכָל מַדְרָגוֹתָיו הַגְּבוּהוֹת וְהַעֲצוּמוֹת, הֵן בְּרוּחַנִיּוֹת שְׁזָנָה יוֹסֵף הַצַּדִּיק לְהִיּוֹת מְרַבֵּב לְסִפּוּר הַיְסוּד אֲשֶׁר בְּרַבָּה יוֹרֵד קֵל הַשֶּׁפַע הַרוּחָנִי וְהַגְּשָׁמִי לְכָל הַבְּרִיאָה כְּלָה, אֲשֶׁר מִקֵּף הַשְּׁתַלְשֵׁל שֶׁהוּא זָכָה לְפָנִים אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ בַשְּׁנוֹת הָרַעֲב וְלַהֲצִיל בַּתְּבוּנָתוֹ וְתַקְמָתוֹ אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ מִמְּוֹת וּמְחַרְפֵּת רַעֲב, כְּמִבְּאֵר בּוֹהֵר הַקְּדוּשׁ. וְכֵן בְּגִשְׁמִיּוֹת, כָּל מַה שְׁזָנָה יוֹסֵף לְמַלְכוּת וְעֲשִׂירוֹת וְלַעֲדוּ מַעְלֹת רַבּוֹת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב חֲזוֹ"ל בְּמִדְרָשׁ, יָדָה כָּל אֶת בְּכוֹת שְׁשֹׁמֵר יוֹסֵף אֶת עֵינָיו מִקֵּל מִשְׁמֵר לְקָלִי לְהַבִּיט בָּהֶן כְּמִרְאוֹת אֲסוּרוֹת, וְחֲזוֹ"ל כְּתוּב וְהִדְגִּישׁוּ רַבּוֹת כְּהַרְבֵּה מְקוּמוֹת אֶת מַעְלָתוֹ הַמְּפַלְגֵת שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק בְּשִׁמְרֵת עֵינָיו הַקְּדוּשׁוֹת מִקֵּל מִשְׁמֵר, אֲשֶׁר הִיא אֲשֶׁר הַבִּיאָה אוֹתוֹ לְכָל מַעְלוֹתָיו הַמְּפַלְגוֹת וְהַעֲצוּמוֹת בְּרוּחַנִיּוֹת וּבְגִשְׁמִיּוֹת.

וזאת החל מִקֵּף שְׁיוֹסֵף לֹא הָרִים מַעְלֹם אֶת עֵינָיו לְרִאוֹת אֶת אֲשֶׁת אֲדוֹנָו פּוֹטִיפֵר, וְאֵף כְּאֲשֶׁר הִיא שָׁמָּה לוֹ מוֹט שֶׁל בְּרָזֶל תַּחַת זַנְקוֹ, בְּכַדִּי שֶׁאִם הוּא יִרְכִּין אֶת רֹאשׁוֹ, הַבְּרָזֶל יִהְיֶה מִכָּה אוֹתוֹ, וְכֵן יִהְיֶה מִכָּה לְהָרִים אֶת עֵינָיו לְהַבִּיט בָּהּ, וּבְכָל זֶאת יוֹסֵף לֹא הָרִים אֶת עֵינָיו לְהַבִּיט בָּהּ, כְּמִבְּאֵר בְּחֲזוֹ"ל (תַּנְחוּמָא וַיִּשָׁב ח).

וְכָתוּב עוֹד חֲזוֹ"ל, שֶׁבְּגָדִים שֶׁלְבָשָׂה אֲשֶׁת פּוֹטִיפֵר בְּבִקְרָה - לֹא לְבָשָׂה בְּצִהָרִים, בְּכַדִּי שְׁיוֹסֵף יָרִים אֶת עֵינָיו לְהַסְתַּפֵּל עֲלֶיהָ, וְאֵף עַל פִּי כֵן מַעְלֹם לֹא הָרִים יוֹסֵף הַצַּדִּיק אֶת עֵינָיו הַקְּדוּשׁוֹת לְרִאוֹת אוֹתָהּ כְּלָל. עַל מַה שֶׁבַח יַעֲקֹב אֲבִינוֹ לְפָנָי מוֹתוֹ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק

הַצַּדִּיק

וְכֵן גַּם כְּאֲשֶׁר הַקְּתִירוֹ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק לְמִשְׁנֵה לְמַלְךְ, וְהוֹכִילוֹ אוֹתוֹ בְּמִרְכָּבַת הַמִּשְׁנֵה בְּכָל רְחוֹבוֹת מִצְרַיִם, וּבְנוֹת מִצְרַיִם הָיוּ זוֹרְקוֹת עֲלָיו תַּקְשִׁיטִים וְטַבְעוֹת מְזֻהָב, בְּדֵי שְׂרָיִם אֶת עֵינָיו וְסִסְתַּפֵּל עֲלֵיהֶן, וְיוֹסֵף לֹא הָרִים אֶת עֵינָיו הַקְּדוּשׁוֹת כְּלָל וְכָלֵל לְרִאוֹתוֹ וְלַהֲסַתַּפֵּל עֲלֵיהֶן.

וְעַל כֵּן שָׁבַח יַעֲקֹב אֲבִינוֹ בְּאִמְרוֹ (בְּרַאשִׁית מֵט כב): "בֶּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת עָלַי עֵין בְּנוֹת צַעֲדָה עָלַי שׁוֹר", כְּמוֹ שֶׁדְּרָשׁוּ חֲזוֹ"ל (יִלְקוּט שְׁמוֹנִי וַיְחִי רַמּוֹ קסא).

וְכָתוּב עוֹד חֲזוֹ"ל (תַּרְגוּם יוֹשְׁלִי וַיְחִי), שֶׁהָיוּ בְּנוֹת הַמְּלָכִים וּבְנוֹת הַשְּׁלִטּוֹנוֹת שֶׁל מִצְרַיִם אוֹמְרוֹת אֲחֵת לְחַבְרָתָהּ: זֶה הוּא הָאֵדָם הַחֲסִיד יוֹסֵף שֶׁלֹּא הִלֵּךְ אַחַר עֵינָיו וְאָחַר מַחְשַׁבּוֹת לְבוֹ הַמְּדוּעִיאוֹת אֶת הָאֵדָם הַמְּהוֹעֵלָם.

ר"ת	יציאה	כניסה	ירושלים
18:44	18:04	16:51	ירושלים
18:41	18:06	17:08	תל אביב
18:42	18:04	16:59	חיפה
18:45	18:06	17:10	באר שבע

הבן איש חי

שאלה: מי שהתפלל בבית הכנסת עם הציבור וקרא המגילה ואח"כ באו כת אחרת והתפללו שם והם קורין המגילה וזה שהתפלל וקרא עם כת הקודם עדיין לא יצא כי נשאר בבית הכנסת לקרא תהלים ואחר שגמר עתה רוצה לצאת וכבר כת השנית התחילו לקרא המגילה ולא גמרו אם לחוש בזה כאשר חשו בס"ת שלא יצא עד שיגמרו את המגילה או"ד לא אמרין כן אלא בס"ת. יורינו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה: מאחר שמצינו שהמגילה נקראת ספר ויש לה כמה דינים כס"ת הגם שבאמת יש בה הפרש הרבה עכ"ז טוב ונכון להחמיר בענין נידון השאלה שלא יניח הש"צ קורא ויוצא בתוך הקריאה אלא ימתין עד שיגמור הש"צ קריאת המגילה ויצא ועליו תבוא ברכת טוב. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי. כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה: בת המורדת בניני תורה ותובעת ירושה מנחלת אביה בערכאות של גוים במקום שיש בניס יורשים, כי לפי דיניהם הבת לוקחת ירושה עם הבן, אי שרי לעשות שטר צוואה או מתנה בשקר מפי האב על שם הבנים היורשים בדין תורה או אם יש הזה חשש "מדבר שקר תרחק" ואין אומרים לאדם חטוא בשביל שיזכה חברך? יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה: ודאי שרי ואין בזה חשש "מדבר שקר תרחק" דאמרו רז"ל "משנים מפני דרכי השלום", והא עדיפא להקים דגל התורה ואין לך שלום גדול מזה. ועוד יש להביא ראייה גדולה לזה מן הגמרא דראש השנה דף כ' ע"א "שלה ליה רבי יהודה נשיאה לר"א הווי יודעין שכל ימיו של רבי יוחנן היה מלמדנו מאיימין כל העדים וכו' אעפ"י שלא ראוהו יאמרו ראינו. ע"ש. ועוד עיין בדברי רב דימי דמתני איפכא. ע"ש. נמצא כד להפיס דעת הבריות שלא ירהרו אחר בית דין המקדשים החודש אומרים לעדים שיעידו שקר וכ"ש בכהאי גוונא. וגדולה מזו יש ללמוד מהגמרא הנזכרת דכל שהם עושים בשביל תיקון העולם וגם כדי שלא להוציא לעז ולהרהר אחר מעשה בית דין- אין לחוש משום שקר דכל זה נכלל בכלל מה שאמרו שמואל לשנות מפני השלום אך ודאי צריך לשקול בפלס משפט העניינים ואין לעשות היתר זה בכל גוונא וישימו יראת השם על פניהם ותחלת הכל יהיו רואים היטב את הגדול שלא יצא מזה חילול ה' ח"ו אח"כ. ואם אפשר שיהיה נודע לערכאות ששקר עשו- ודאי צריך שיחזרו מעשות הרב הזה כי אין לך דבר שעומד בפני חילול ה' ועל הכל צריך עצה ויתיישבו בדבר בחכמה ובתבונה ובדעת. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי. כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

שאלה: אחד גילח שער ראשו והשאיר הפאות אך מפני סיבה אינו רוצה שיהיו שערות הפאות ארוכין ורוצה לגזוז אותם במספריים כמה שיעור חייב להשאיר מהם. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה: מצינו בדין פרה אדומה פסק הרמב"ם ז"ל בה' פרה אדומה פ"א ה"ד וז"ל צריך שישאר המאדים כדי שינטל בזוג שכל שיערה שאינה ניטלת בזוג הרי היא כאילו אינה לפיכך אם היו בה שתי שערות לבנות או שחוחות שאינן נלקטין בזוג הרי זו כשרה ע"ש מיהו מצינו שיש שיעור אחר להומרא והוא שיעור כדי לכוף ראשן לעיקרין והוא מה שפסק הרמב"ם ז"ל בה' טומאת צרעת פרק ח' הלכה וא"ו וז"ל השער השחור המציל בנתקין אין פחות משתי שערות ואינן מצילות עד שיהיו אורכן כדי לכוף ראשן לעיקרין ע"ש והנה כאן צריך להחמיר להשאיר שיעור כדי לכוף ראשן לעיקרין וסגי בהכי כפי הדין מיהו ודאי אם יהיו יותר ארוכים עדיף טפי כדי שיהיו ניכרים יותר וזהו נוי שלנו שאנחנו מתנאים במצות השי"ת אלהינו ואלהי אבותינו אשר קדשנו במצותיו והפאות הם עדות לישראל וסימן טוב להם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי. כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

{ שו"ת 'תורה לשמה' }

ספר חסידים

סימן מ"ב

התשובה צריך ארבעה דברים האחד שיתנחם על כל חטא וחטא עון ואשמה. הב' שיעזוב אותם. הג' שיתודה בלבו. הד' שיקבל עליו בלב שלם ויגמור בלבבו שלא ישוב לעשות עוד פן ידמה לטובל ושרץ בידו שאין התשובה מועלת לו עד שישליך השרץ מידו. וצריך לפרט את החטא שנאמר (שמות לב לא) אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב וכן יתודה אנא ה' חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתי ממעשי ואני מעיד עלי יודע כל תעלומות שאני גומר בלבי שלא אשוב עוד לעשות וכן כתיב (ירמיה לא יט) השיבנו ה' אליך ונשובה כי אתה ה' אלהי כי אחרי שובי נחמתי ואחרי הוודעי ספקתי על ירך בושתי וגם נכלמתי כי נשאתי חרפת נעורי:

סימן מ"ג

עשרים וארבע דברים מנדים עליהן את האדם הן איש הן אשה ואלו הן. המבזה שליח בית דין. המבזה את החכם ואפ"י לאחר מותו. הקורא לחבירו עבד. המזולזל בדבר אחד מדברי סופרים ואין צריך לומר בדברי תורה. מי ששלחו לו ב"ד שלוחן וקבעו לו זמן ולא בא. מי שלא קבל עליו את הדין מנדין אותו עד שיתן. ומי שי' ברשותו דבר המזיק כגון כלב רע וסולם רעוע מנדין אותו עד שיסיר את ההיזק. המוכר קרקע לנכרי מנדין אותו עד שיקבל עליו כל האונס שיבא מן הנכרי לישראל חבירו בעל המצר. המעיד על ישראל בערכאות של גוים והוצי' ממנו בדותו ממון שלא כדין ישראל מנדין אותו עד שישלם. טבח כהן שאינו מפריש מתנות ונותנן לכהן אחר מנדין אותו עד שיתן. י"ט שני של גליות אע"פ שהוא מנהג. העושה מלאכה בע"פ אחר חצות. והמוכיר שם שמים לבטלה או לשבועה בדברי הבאי. המביא את הרבים לידי חילול ה'. המביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחורץ. המחשב שנים וקובע חדשים בחורץ לארץ. המכשיל את העור. המעכב את הרבים מלעשות מצוה. טבח שנמצא טריפה תחת ידו. טבח עם הארץ שלא ברק סכיניו לפני חכם. המקשה עצמו לדעת. מי שגירש את אשתו ועשה בינו לבינה שותפות או משא ומתן המביא אותן להזקק זה עם זה כשיבואו לבית ד' מנדין אותן. חכם ששמועתו רעה. המנדה מי שאינו ראוי לנדרות חייב נידוי:

ספר חרדים

פרק סה [תשובה ד']

תורה ומעשים טובים מגינים מפני מלאכים המשחיתים
 'תשובה ומעשים טובים פתרים' וגו', קלומר 'לכב הנלכב למהר אחר שברא משחיתים לברא מגן וצנה שייגנו עליו, [נהם] התשובה והמעשים טובים. וידוע שקל בריאת בני אדם על ידי זכר ונקבה הרי, ואם כן פנין שהתורה נקראת 'אשת חיל' (מדרש משלי לא), ונאמר בה (דברים לג, ד) 'תורה צוה לנו משה מורשה', ונאמר ו'ל (ברכות נו, א) אל תקרי מורשה אלא מאורשה, וכל שיר השירים רמז לזווג זה, אם כן על ידי דבקותו בה, יוליד מצוה ומלאכי חסד. ועל ידי דבקותו באשה זרה דקתיב בה (קהלת ז, כה) 'ימוצא אני מר ממנת את האשה', יוליד עברות מלאכי חסד. ואשה זרה היא הבטלה, הלכה תלמוד תורה כנגד פלם (פאה פ"א מ"א) שהלמוד גדול שמביא לידי פלם, ובטול תורה כנגד פלם שמבטל את פלם, להכי קתיב (ירמיה ט, יב) ויאמר ה' על עינים את תורתך, על זה אברהם הארץ. למה, שנה גרם להם שלא שמעו בקולי ולא הלכו בה, וילכו אחרי שרירות לבם ואחרי הבטלים, ונאמר ו'ל (כתובות נט, ב) הבטלה מביאה לידי זמה, ועל התורה נאמר (משלי ב, יא) מזמה תשמר עליך, ופרשו ו'ל (ילקוט שמעוני משלי רמז תתקלב) מזמה. ונאמר (סוכה נב, ב) אם פגע בך מגול זה מושקהו לבית המדרש, אם אבן הוא נמוח אם ברזל הוא מתפוצץ.

נמצינו למדים שאף על פי שלא אמר רבי אליעזר בהדיא תורה, רמזה לנו בלשון 'קנה' דנקט, שהוא לשון בריאה, והיא על ידי התורה כדפרישית, ונאדרבה היא עקר פי בלי זכר ונקבה אין בניס, והיא גרמה לכל המצות, ובטולה גרמה לכל העברות, וכלל הרבה רבי אליעזר כן יעקב במשנה קצרה, פי אמרו עליו (עירובין סב, ב) פי משנתו קב ונקי, ואתי שפיר הסמיכות שסמך רבי במשנה זו לדרבנן רבי מאיר דלעיל מניה, שצוה רבי מאיר הוי מבעט בעסק בתורה, ואם בטלת מן התורה וכו' שייפרעו ממנו על בטולה, ואתא רבי אליעזר למימר גדולה מזו, דגם כל העברות או המצות תלויות בה כדפרישית.

חידושים לפרשה

“לא תהיה משפלה ועקרה בארצך, את מספר ימין אמלא” (שמות כג, כו)

פירש"י: "לא תהיה משפלה" - אם תעשה רצוני. משפלה - מפלת נפלים או קוברת את בניה קרויה משפלה. עכ"ל. ונ"ל בס"ד שנרמז בפסוק זה ענין עונש כרת, שכן ס"ת לא מספר ימין למפרע הוא כרת. והיינו שאם תעשה רצוני, את מספר ימין אמלא, ולא תמות בכרת, שהוא קיצור ימים ושנים. והנה יש כרת שנים, ויש כרת ימים, כמבואר בגמרא סוף מסכת מועד קטן. וכרת שנים זו מיתה לפני היותו בן ששים שנה (ויש אומרים חמשים שנה). ולאופן זה של כרת רמז בר"ת "ועקרה בארצך את מספר ימין אמלא" - ר"ת בגי' ס', דהיינו שתינצל

ממיתת כרת טרם היותו בן ס' שנים. (ולדעת האומרים שהוא חמשים שנה, רמז זאת באמרו "מספר ימין" ר"ת בגי' נ). ויש כרת ימים, היינו לאחר גיל ששים, שאם עובר אז עבירה, אזי מת תוך כמה ימים. וכנגד כרת ימים. וכנגד כרת ימים. כי אמנם לפי הפשט הכוונה לשנים, כי שנים נקראים בתורה "ימים" (ראה רש"י בפסוק "תשב הנערה אתנו חודש או ימים"), אך כאן לא אמר "שנים" אלא "ימים", לרמזו גם לכרת של ימים ממש. והנה שני סוגי כרת אלו, ימים ושנים, הם סוג אחד של כרת, כרת של הגוף, והוא ניתן למי שהוא צדיק, שזכויותיו מרובות מחטאיו, כדי לנקותו מן העבירה, ויבאר נקי לעולם הבא. אמנם סוג אחר של כרת הוא כרת הנפש, שלא נכרת גופו בעוה"ז, אך נפשו נכרת בעוה"ב. והוא ניתן למי שהוא רשע, שחטאיו מרובים מזכויותיו, כדי לשלם שכרו בעוה"ז, ונפשו תכרת בעולם הבא. ולזה רמז "ימין אמלא" עם ב' המילים בגי' עולם הבא. דהיינו שתינצל גם מכרת בעולם הבא. ועיין כל ענייני כרת אלו בספר ילקוט מעם לועז תחילת פרשה זו, שם נתבאר ענין הכרת (ועל פי המובא שם הבאתי פה). ובמדרג ועובר עבודה זרה יש את שניהם, גם כרת הגוף וגם כרת הנפש, דכתיב בהו "וכרת תכרת הנפש ההיא", השם יציילנו. והנה יש מי שאומר שכרת זה שמת ערירי, ללא בנים, והוא באחד משני אופנים: או שלא זוכה לבנים, או אם זכה אז קובר בניו ח"ו. ולזה רמז בתחילת הכתוב: "לא תהיה משפלה ועקרה בארצך". נמצא שכנגד כל אופנים שבכרת, יש בפסוק זה ברכה כנגדם: הן שלא יקבור בנין - "לא תהיה משפלה", והן שלא יהיו עקרים - "ועקרה בארצך", והן שלא ימותו בקיצור שנים עד גיל נ' או ס' כמו שרמזנו בר"ת, והן שלא תכרת נפשם בעולם הבא כמו שרמזנו בגימטריא.

“וגר לא תונה ולא תלקצנו פי גרים הייתם בארץ מצרים” (שמות כב, כ)

יובן, דידוע מ"ש הרב "יעיר אוזן" ז"ל (דף פ' ע"א): טעם לקבלת הגרים כתבו רבני אשכנז ז"ל: כי ישראל הם קדושים, וכל דבר שבקדושה צריך תוספת, כן צריך להוסיף מחול על הקודש. ע"ש. וידוע טעם ליציאת ישראל ממצרים קודם הזמן, כי ישראל עתידים לקבל התורה ונקראו "קדושים", וקיימא לן [עיין גיטין דף מ ע"ב]: הקדש מפקיע מידי שעבוד. גם ישראל קיימו מצות הפסח ונתקדשו, והקדש מפקיע מידי שעבוד. ולכן ציום במצוה זו ליל יציאתם ממצרים בפרט. וז"ש: "וגר לא תונה" וכו'. ויא"ת אעיקרא דדינא, מעיקרא מה לנו לקבל גרים כדי שנתיחייב עליהם. לז"א: "כי גרים הייתם בארץ מצרים" ואיך יצאתם? אלא מוכרח משום דנתקדשתם במצות ונעשיתם קדושים, והקדש מפקיע מידי שעבוד, וא"כ עתה צריך לכם תוספת, כי כל דבר קדושה צריך תוספת ומוכרחים אתם לקבל הגרים. ודוק.

{בן יהודע' על התורה | רבנו יוסף חיים זיע"א}

נצור לשונך מרע

הלכות רכילות ו כלל ו סעיף ג

ואם היה לו הֶזֶק בְּעַסְקוֹ, וְלֹא נִדְעָ לוֹ סִפְתּוֹ, כְּגוֹן, שֶׁמִּחְזִיק הָאֲרֶעֶנְדָּע (חכירה) מִשֵּׁר, וְסָלַק אוֹתוֹ הַשֵּׁר, וְלֹא נִדְעָ לוֹ, אִם אֶחָד הִלְשִׁין עָלָיו, או שֶׁהִשָּׁר מִצַּד עֲצָמוֹ הֶעֱבִירוּ, וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן, אִסּוּר לוֹ לְחַשֵּׁד לְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, (אם לא שָׁשׂ לוֹ עָלָיו דְּבָרִים הַנִּפְרָמִים, וְכַפִּי מֵה שִׁיחֶבְאָר לְקַמּוֹ, מֵה נִקְרָא דְּבָרִים הַנִּפְרָמִים, אִז מִתְּר לְהַחֲלִיט בְּלִבּוֹ עָלָיו, אֲכָל לֹא לְהַפְסִידוֹ עַל דִּי יָהּ וְכַדְלִקְמוֹ) דְּאֶחָדוֹקִי אֲנִשִּׁי בְּרִשְׁעֵי לֹא מִחֻזְקִינֵי. וְעַל זֶה נֶאֱמָר: בְּצַדִּק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ.

וְאֶפְלוּ אִם שָׁמַע, שֶׁהוּא סָבֵב לוֹ הֶזֶק, אִף עַל פִּי בֵּן אֵין מִתְּר לוֹ, רַק לְחֹוֶשׁ, וְלֹא לְהַחֲלִיט הַדְּבָר בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא אֶמֶת, וְאֶפְלוּ אִם אֲנִשִּׁים עָשׂוּ מְרִיבָה עִבּוּר זֶה עִם הַנְּחֻשָׁד, וְאֶמְרוּ לוֹ, שֶׁעוֹלָה גְדוֹלָה עָשָׂה בָּמָה שֶׁנִּשְׁמַע עָלָיו, שֶׁהוּא סָבֵב הֶזֶק לְיִשְׂרָאֵל וְשָׂמַק, אִף עַל פִּי בֵּן אֵין לוֹ לְהַחֲלִיט מִטַּעַם זֶה, שֶׁהַדְּבָר אֶמֶת, פִּי הַגַּם שֶׁבְּאֶמֶת מִצְוָה לְהַצִּיל עַצְמוֹ מִן הַחֲשָׁד וְלְהַצִּיעַ לְפָנָיו הַחֻשְׁדוֹ, אִיךָ שֶׁנִּקֵּי הוּא מִן הַחֲשָׁד, וְיִקְמָאֵר הַפְּתוּב (במדבר לב כב): וְהִייתֶם נִקִּים מֵה' וְיִמְשָׁרְאֵל, מִכָּל מְקוֹם, פֶּן יִרְאֶה לְפִי הַעֲנָן, שֶׁקָּבְלוּ עָלָיו לִישָׁא בִישָׂא כָּל כֶּף וְנִחְלַט בְּרַעֲיוֹנוֹתֵיהֶם לְדָבָר אֶמֶת, עַד שֶׁלֹּא יִקְבְּלוּ מִמֶּנּוּ שׁוֹם תְּשׁוּבָה, וְעַל כֵּן קָבַל עַל עַצְמוֹ, שְׂטוּב יוֹתֵר לְשָׂמַק בָּהּ וְלִהְיוֹת מִתְּנַצְּלֵיבֵין וְאִינֶם עוֹלְבֵין, שׁוֹמְעִין תְּרַפְּתוֹן וְאִינֶן מְשִׁיבֵין.

הצטרפו אלינו ותמכו בהגדלת הצדקה והחסד למשפחות עמוזות
עמוזות "בצדקה תפוננו" שמה לה למטרה לספק ולדאוג לצרכיהם של משפחות מעוטי יכולת פלכלית ע"י מתן סיוע פלכלי רחב היקף. העמותה פועלת ללא מטרת רווח כלל!

- חלוקת סלי מזון שבועיים
- מתן מוענה לחוסרים ביתיים בסיסיים
- חלוקת סלי לידה לילודת ולתנוע
- ועוד פעילויות ותמיכה בחגים ומועדים

חיוזוק אמונה וביטחון

חיוזוקים לעלות בעבודת השם – משיח בן דוד

משיח בן דוד: ידוע כי המשיח שיגיע במהרה בימינו יהיה צאצא ישיר של דוד המלך, משיח בן דוד. והנה מאוד יש להתפלא, מדוע יהיה המשיח דוקא מיוצאי חלציו של דוד, ולא מצאצאיו של משה רבנו למשל? הלא את משה העידה התורה שלא קם כמותו בנבואה, והוא אשר הוריד את התורה לעם ישראל, והוא שמסר את נפשו למענם. כמו שמובא במדרש ב"איכה רבה" בפתיחתה, כשקראו לבוא לספוד על בית המקדש - פתח ואמר: "ריכונו של עולם, לא רועה נאמן הייתי על ישראל ארבעים שנה, ורצתי לפניהם כסוס במדבר?"

ואם כן כלום לא ראוי שיהיה המשיח מיוצאי חלציו? את התשובה נוכל לגלות מתוך התבוננות מתולדות של דוד המלך עליו השלום. אהחנו נתבונן במהלך חייו של דוד המלך על פי תמונה המצטיירת מתוך מאמר חכמים זכרונם לברכה, ונביא את התיאור של הגאון הצדיק רבי לייב פרידמן זכר צדיק לברכה, תיאור שממנו ניתן ללמוד על דרך התעלותו של דוד המלך ולהתחזק בצורך ובכדאיות שבאה עם התמודדות עם קשיים. זה בהמשך למה שלמדנו על עכשיו בחיוזוקים לעבודת השם. וכך הוא כותב: "משיחת דוד למלך על ישראל היתה מאורע גדול ונפלא.

ולציר זאת על פי עולה ממקורות חכמים זכרונם לברכה. השם אמר לשמואל: "מלא קרנך שמן, ולך אשלחך לבית ישי הלחמי כי ראיתי בבניו לי מלך". ואכן שמואל לא לבית לחם, ויחררו זקני העיר לקראתו, ואומר הרד"ק: "תמהו על בואו ופחדו אולי היה בעיר מי שחטא חטא גדול שיצטרך שמואל הנביא לבוא לעיר". שמואל מיהר להגיע את זקני העיר, ויאמר: "שלום! לזכות להשם באתי", ומיד הוא מורה להם, "התקדשו ובאתם אתי בזבח".

זקני העיר וראי מיהרו לעשות כדבר שמואל, בחרו באולם גדול ומתאים למעמד הנשגב הזה, נכבדי העיר וגדוליה הוזמנו כמובן לאירוע, ואילו שמואל עצמו הלך להזמין את ישי ובניו. ויקדש את ישי ובניו ויקרא להם לזבח". בשעה היעודה החלו כל הנכבדים להגיע, ובנייהם אף משפחת ישי. ולפתע ויהי כבואם, וירא את אליאב ואמר: "אך נגד השם משיחו". שמואל מתרשם ממראהו המכובד של אליאב, ובלבו הוא כבר משוכנע הנה ודאי זה הוא המלך אותו איווה השם.

באמת שהיה האח הבכור, היה ראוי למלכות אבל הוא הפסיד אותה בגלל שהוא כעסן, ומי שרוצה ללמוד עליו יקרא בפסוקים. אולם להפתעתו של שמואל, שומע את קול השם אשר מורה לו, "אל תביט אל מראהו ואל גבוה קומתו כי מאסתיהו, כי לא אשר יראה האדם, כי האדם ירא לעיניו והשם יראה ללבב". שמואל ממשך מיד בניסיונות לאתר את משיח השם מבין בניו של ישי, ומורה לו להעביר את כל בניו לנגדו, אך ללא תוצאות.

שמואל מסכם ואומר לישי: "לא בחר השם באלה", וקעת ניצבת תעלומה במלוא עוזה.

הקב"ה אמר לשמואל לבחור מלך מבני ישי, ואת כל בני ישי הוא פסל, אז כעת המפתח לפתרון התעלומה נמצא בידי של ישי, לפיכך שואל אותו שמואל: "התמו הנערים?" וישי משיב: "תמו". שמואל לא מוותר ומשוכנע שהשם דיבר אליו, ולא יפול מדבריו מאומה. ואם הורה לו הקב"ה לבחור מלך מבני ישי - לבטח אחד מהם מתאים לתפקיד שבחר השם. לפיכך הוא פונה לישי ואומר לו: "הקב"ה אומר לי "אשלחך ולך אל ישי בית הלחמי" ואתה אומר לי "תמו"?!

בשלב הזה נזכר ישי בבנו הקטן הרועה את צאנו בשדה, והשיב לשמואל: "עוד נשאר הקטן והוא רועה בצאן". עד עתה לא העלה ישי על דעתו לרעו להזכיר את בנו הקטן, שכן כה היה ברור לו כי לא בו בחר השם. אולם כעת משלם נמצא אחר מן הסבך, הוא החליט לשתף את שמואל במידע שמבחינתו היה חסר משמעות. אלא שלדעתו של שמואל לא היתה זה לדעת ישי כלל וכלל, ומיד בשומעו את ישי פנה אליו והורה לו "שלחה וקחנו כי לא נסוב עד בואו פה".

לכאורה פליאה גדולה יש לנו להתפלא - מדוע לא שלח ישי לקרוא לדוד להצטרף אל אחיו בלכתם אל הזבח על פי הוראת שמואל? מלבד זאת יש לתמוה - מדוע כה היה פשוט לישי כי לא בחר השם בדוד? עד כדי כך שכששאל שמואל: "התמו הנערים?" ישי ענה לו: "תמו". אולם הוא מכחיש את מציאותו של דוד. למצוא תשובה לתמיהות הללו צריך ללמוד קצת את התולדות של דוד בצעירותו. הנה כשנולד דוד הוא היה בזוי מאוד, במשך עשרים ושמונה שנים חשבוהו כולם כפסול חס ושלום, ועל כן נתנהו בצאן.

אמר רב חמא בר חנינה: "אתה מוצא אין לך אומנות בזויה יותר מלך רועה, שכל ימיו הולך במקלו ובתרמילו". כשפתי כהן בפרשת "וישב": "למה נתנו את דוד בצאן? כדי שיבוא הארי ויהרגנו". (הם חשבו שהוא היה ממזר, עם המעשה של הפילגש שהחליפה עם האמא, עם אשתו של ישי והוא לא ידע, והוא חשב שהוא היה עם הפילגש, ובעצם הוא היה עם אשתו וכך נולד דוד. סיפרנו בהרצאות אחרות.) נמצא שבכל שנות ילדותו ובחורותו של דוד המלך, היה ישי יושב ומצפה - "מתי תגיעני הבשורה כי דוד נטרף על ידי אריה".

כביכול הקלון הזה של הבן שהוא חשב שהוא ממזר - יסתלק ממנו. ואכן המקום בו היה דוד רועה צאנו - היה מקום סכנה, וכפי שתיאר דוד עצמו את ההתמודדויות עמן הוא התמודד באותה תקופה שאמר: "גם את הארי גם את הדוב הכה עבדיך". כאשר סוף סוף דוד מגיע לבית הוריו, בסופו של יום עבודה מפרך, הוא לא היה מוצא בו מנוח, את ארוחותיו לא נחמו לו לאכול עם שאר בני הבית, הקצו לו שולחן בפנית הבית, שם היה אוכל סעודותיו. לימים מעיד דוד על אותן השנים "מוזר הייתי לאחיי ונוכרי לבני אימי", אמרו חכמים: "אל תקרי 'מוזר' -

אלא ממזר". אכן, בבית היה דוד שפל ובזוי, משוקץ ומתועב, אבל אצל הקב"ה - הוא היה אהוב, חביב, ונחמד. שכן מפלט מקשייו וייסוריו נפשו - מצא דוד בחיקו של הקב"ה, הוא התרפק על השם ודבק בתורתו הקדושה, מרוב אהבתו את השם ודבקו בו - היה מדיר שינה מעיניו ודובק בתורה בשקידה עצומה. מהסוס הוא למד שאפשר להתקיים ולחיות בשינה של שישים נשיות, וכך נהג מיום שעמד על דעתו עד סוף ימיו. כדאיאת ב"ברכות" ג': "רבי זירא אמר: "עד חצות לילה היה מתנמנם כסוס, מכאן ואילך היה מתגרר כארי.

הוא שאמר: "עד חצות לילה היה עוסק בדברי תורה, מכאן ואילך בשירות ותשבחות". ועוד שם: "אמר רבי הושעיא, אמר רבי אחא: "הכא אמר דוד, מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשינה, ודאמר דוד, מעולם - משמע מיום שעמד דוד על דעתו". וכך התעלה דוד וגדל בתורה, עד שדל אצור לשוננו מלהביע את מידת גדולתו של דוד בתורה. אולם מושג מה נוכל לקבל מתוך התבוננות חכמים זכרונם לברכה, מסכת סנהדרין צ"ג: "ויען אחד מהנערים, {הכוונה לדואג} ויאמר: 'ראיתי בן ישי בית הלחמי יודע נגן', שיועד לשאל, 'גיבור' שיועד להשיב, 'איש מלחמה' - שיועד לישא וליתן במלחמת של התורה, 'נבון דבר' - שמבין דבר מתוך דבר, 'איש טהור' - שמראה פנים בהלכה, 'והשם עמו' - שהלכה כמותו בכל מקום". הבא ניתן ללכנו היכן התעלה דוד כל כך, באיזה ישיבה הוא למד? הלא כתוב בתהילים ע"ח: "ויבחר בדוד עבדו ויקחהו ממכלאת צאן, מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו ובישראל נחלתו". דוד המלך לא ישב בבית המדרש והגא בנחת בתורה, במשך כל חייו, עד שבחר בו השם להנהיג את עם ישראל - הוא עסק ברעיית צאן. אז היכן איפה הגיע דוד לגדלותו העצומה?

[המשך בשבוע הבא...]

מתוך הרצאתו של כבוד הרב

אמנון יצחק שליט"א

בבית מדרש קהילות פז, בני ברק

בתאריך 16.12.2019

לשמיעת שיעורים והרצאות

חייגו(גם מטלפון כשר)

02-3724787

להצלחה בעסקים
בן ציון בן הנה
לעילוי נשמת
אליס בת פרלה

לזיווג הגון מהרה
אבנר מואיז בן משה
שלומי בן רינה
אבנר מואיז בן משה

לעילוי נשמת
איבון ספינוי בת פרידה,
חיים בן ברכה
שולה בת חנה

לעילוי נשמת
שרה בת רבקה
דוד בן רבקה
חנה בת רומיה ע"ה

ניתן להשיג 'קובץ מלוטט בבעיות השעה בעניני כשרות' בטלפון 0549543484 כולל דיסק מתנה מצורף או בחינם במייל refaelyhu@gmail.com

לעילוי נשמת
ציון בן יהודה
אבנר בן יהודה
אפרים בן שושנה

להצלחה למוסדות
'לדעת חכמה ומוסר'
לדעת חכמה ומוסר

לרפואה שלמה מהרה
מינה בת סימה
יוחאי בן סילביה שרון
רינה בת איבון

לרפואה שלמה מהרה
אלישע בן שרה
תמר בת שלמה
יסמין בת אביגיל